

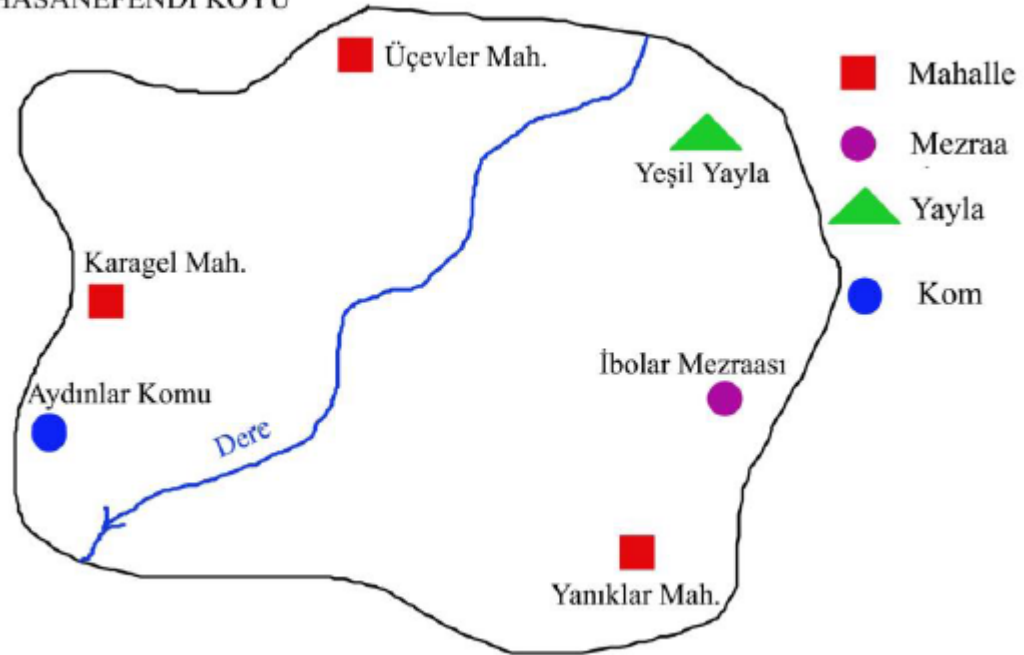

Kırsal Yerleşmeler

b-Çok Yerleşmeli Köy İdari Alanları:

- Köy Birden fazla yerleşme biriminden oluşabilir. Bunlardan bir kısmı daimi, bir kısmı geçici yerleşmeler olabilir.
- Bazı köylerin idari sahaların içinde birden fazla sayıda mahalle bulunabileceği gibi bunların yanında çeşitli sayılarda sezonluk kır yerleşmeleri de (mezra, yayla, kom, dam, v.b) bulunabilmektedir.
- Aslında köyden küçük kırsal yerleşmelerin köye bağlı olması kapsayıcı değildir. Kırsal yerleşmelerden il ve ilçe merkezine bağlı olanlarda vardır.
- Elazığ'daki Meryem dağındaki komlar gibi.

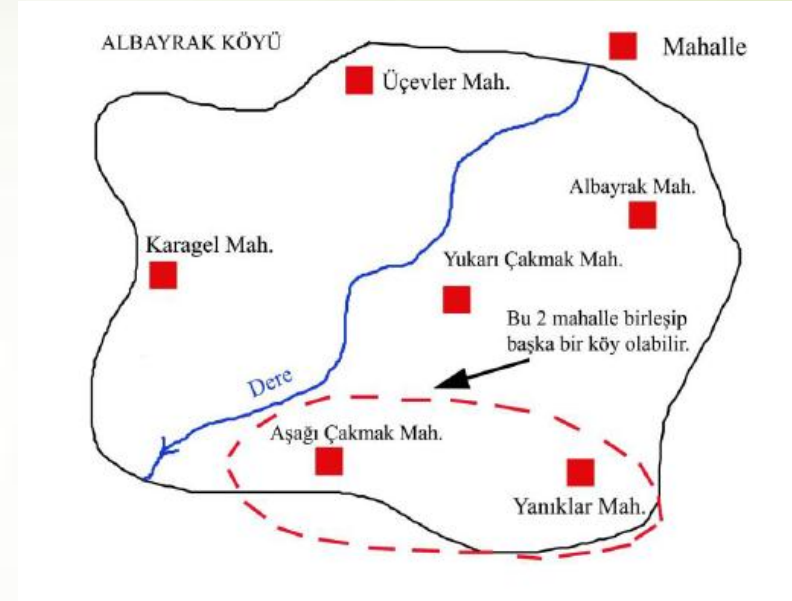
HASANEFENDİ KÖYÜ

-
-
- Köy idari bütünlüğü oradaki yerleşmelerden birinin adını taşıyabilir veya hiçbirinin adını da taşımayabilir.

Bir kırsal yerleşme biriminin köy olabilmesi için bazı özelliklere sahip olması gerekir.

- Yerleşme birim veya birimlerinde oturanların sayısının en az **150 kişiyi geçmesi** gerekir.
- Yerleşme birimleri birleşerek sayı 150'yi geçerse köy kurabilirler.
- Bu mahallelerden 2 ve daha fazlası eğer nüfusunu 150'den daha fazla yapıp Kaymakamlığa köy olmak için başvurduklarında ve bunun kabul edilmesi şartıyla yeni bir köy olarak ve sınırları belirlenmiş, muhtarı olan bir yerleşme olarak kurulabilirler.

Köy “1924 tarih ve 442 sayılı kanunda, camii, mektep, otlak, yayla, bataklık gibi ortak malları bulunan ve toplu ya da dağınık evlerde oturan insanlar, bağ, bahçe ve tarlalarıyla birlikte bir köy teşkil eder” şeklinde tarif edilmiştir.

- Gerek Cumhuriyet Devri kalkınma planları ve gerekse 442 sayılı köy kanununda köy kavramı *“ekonomik yapısı büyük ölçüde tarıma dayanan, kendine özgü toplumsal ilişkileri bulunan, belirli bir yerleşme bölgesi sınırlarına sahip en küçük idari üniteyi teşkil eden ve nüfusu 2000 kadar olan yerleşmelerdir.”* şeklinde tanımlanır.

Coğrafi manada köy ise,

- Bir veya birkaç mahalle ve etrafındaki ekonomik faaliyet bölgesinden oluşan, idari fonksiyonu olan yerleşmelerdir. Ekonomik faaliyetlerin %70'den fazlası tarımsal faaliyetlerden ziraat, hayvancılık, ormancılık, balıkçılık vb. oluşan ve nüfusu bağlayıcı olmamakla birlikte 2000'in altındaki kır yerleşmeleridir. Bu tanımlamalara göre kırsal yerleşme tiplerinin kuşkusuz en tipik olanı köy yerleşmeleridir.
- Sosyal dayanışma ve işbirliği kuvvetlidir.
- Sınırları ve ortak malları vardır.
- Köylerde mesleki farklılık az ve etnik yapı bakımından sadelik söz konusudur.

Köy:

- 1-Bir yerleşme biriminden oluşabilir.
- 2-Birden fazla yerleşme birimi olan mahallelerden oluşabilir.
- 3-Birden fazla yerleşme biriminden oluşabilir. Bunlardan bir kısmı daimi, bir kısmı geçici yerleşmeler olabilir.
- 4-Köy idari bütünlüğü oradaki yerleşmelerden birinin adını taşıyabilir veya hiçbirinin adını da taşımayabilir.
- 5-Yerleşme birimleri birleşerek sayı 150'yi geçerse köy kurabilirler.

Türkiye’de köy yerleşmelerinin dağılışına baktığımızda **1981 yılı Köy Envanter Etütleri’ne** göre toplam köy sayımız 34.697 ve 1997 yılı Köy Envanter Etütleri’ne göre ise 35.545 olduğu görülür, 2010 yılında köy sayısı 34.247 olmuştur.

Topoğrafik Konumlarına Göre Türkiye’deki Köylerin Dağılışı

Morfolojik Ünite	Köy	Toplam(%)
Düzlükler	10.415	29.3
Eğimli Yamaçlar	25.130	70.7
Toplam	35.545	100

İl Sayısı: 81

Büyükşehir Belediyesi Sayısı: 30

İlçe Sayısı: 922

İl Belediyesi Sayısı: 51

Mahalle Sayısı: 32.159

Büyükşehir İlçe Belediyesi Sayısı: 519

Köy Sayısı: 18.289

İlçe Belediyesi Sayısı: 403

Bağlı Sayısı: 23.912

Belde Belediyesi Sayısı: 386

A) Mecburi İşler

- Sıtmaya karşı köy sınırı dâhilindeki su birikintilerini kurutmak,
- Köye kapalı yoldan içilecek su getirmek ve çeşme yapmak, köyün içtiği su kapalı geliyorsa yolunda delik deşik bırakmamak ve mezarlıktan veya süprüntülük ve gübrelikten geçiyorsa yolunu değiştirmek,
- Köylerdeki kuyu ağızlarına bilezik ve etrafını iki metre eninde harçlı döşeme ile çevirmek,
- Evlerde odalarla ahırları bir duvarla birbirinden ayırmak;
- Köyün her evinde üstü kapalı ve kuyulu veya lağımlı bir helâ yapmak ve köyün münasip bir yerinde herkes için kuyusu kapalı veya lağımlı bir helâ yapmak,

A) Mecburi İşler

- Evlerden dökülecek pis suların kuyu, çeşme, pınar sularına karışmayarak ayrıca akıp gitmesi için üstü kapalı akıntı yapmak,
- Köyde evlerin etrafını ve köyün sokaklarını temiz tutmak, her ev için kendi önünü süpürmek,
- Çeşme, kuyu ve pınar başlarında gübre, süprüntü bulundurmayıp daima temiz tutmak ve fazla sular etrafa yayılarak bataklık yapmaması için akıntı yapmak,
- Köyün süprüntü ve gübreliliğini köyden uzakça, yol üstü olmayan sapa ve rüzgâr altı yerlerde yapmak ve herkese o gübrelikten ayrı yerler göstermek,
- Her köyün bir başından öbür başına kadar çaprazlama iki yol yapmak,

A) Mecburi İşler

- Köyün büyüklüğüne göre orta yerinde ve mümkün olamazsa kenarında bir meydan açmak,
- Köy meydanının bir tarafında ihtiyar meclisinin toplanıp köyün işlerini görüşmeleri için bir köy odası yapmak,
- Köy, yol üzerinde ise köy odası yanında ocaklı ve ahırlı bir konuk odası yapmak,
- Köyde bir mescit yapmak,
- Köyde milli eğitim idarelerinin vereceği örneğe göre bir okul yapmak,
- Köy yollarının ve meydanının etrafına ve köyün içinde ve etrafındaki su kenarlarına ve mezarlıklara ve mezarlık ile köy arasına ağaç dikmek,
- Köy korusunu muhafaza etmek,

A) Mecburi İşler

- Köyden Hükümet merkezine veya komşu köylere giden yolların kendi sınırı içindeki kısmını yapmak ve onarmak ve yollar üzerindeki küçük hendek ve derelerin üstlerine köprü yapmak ve yol üzerinden gelip gitmeğe zorluk verecek şeyleri kırmak,
- Köy halkından askerde bulunanların ve bakacağı olmayan öksüzlerin tarlalarını, bağ ve bahçelerini (imece) yoluyla sürüp ekmek, harmanlarını kaldırmak,
- Köy namına nalbant, bakkal, arabacı dükkânları yaptırmak,
- Köye ortaklama korucu, sığırtmaç, danacı ve çoban tutmak
- Köyde insanlarda salgın ve bulaşık bir hastalık çıkarsa veya frengili adam görülürse o gün bir adam yollayarak Hükümete haber vermek,

A) Mecburi İşler

- Köyde su basması olursa birleşerek selin yolunu değiştirmek,
- Ekine, mahsule, yemişli, yemişsiz ağaçlara, bağlara, bahçelere zarar veren kuşları, böcekleri, tırtılları öldürmek,
- Köy halkının ekilmiş ve dikilmiş mahsullerini, ağaçlarını her türlü zarar ve ziyandan muhafaza etmek,
- Mecbur olmadıkça yol üzerine halkın kolaylıkla gelip geçmesine dokunacak şeyler koymamak,
- Birdenbire yıkılarak altında adam ve hayvan kalacak derecede çürümüş veya eğilmiş duvar veya damları bir sakatlık çıkarmaması için yıktırmak veya tamir ettirmek,
- Köy içinde gerekli olmaksızın hayvan koşturmamak,

A) Mecburi İşler

- Muhafazasına mecbur oldukları yırtıcı ve azgın hayvanları başıboş salıvermemek,
- Devlet parasını kıymetinden aşağı aldirtmamak,
- Bir adamın suda veya başka suretle başına bir felaket gelince onu kurtarmak elinde iken yardım etmek,
- Köyde çürümüş ve kokmuş meyve ve sağlığa zarar veren şeyleri köyden dışarıya götürmek ve gömmek,
- Bir hayvana götüremeyeceği kadar yük yüklettirmemek,
- Yaylımlara başlı başına hayvan salmamak ve ortaklama çayırları biçmemek,
- Bir yeri kazarak başkalarının hayvan ve davarlarının düşüp ölmesine ve sakatlanmasına sebep olmasına meydan vermemek,
- İhtiyar meclisleri tarafından şahitlik için çağrılınca herhalde gelmek ve eğer gelmeyecek kadar mazereti varsa bildirmek.

B) İsteğe Bağlı İşler

- Köyün evlerinde ahırları odalardan ayrı bir yere yapmak,
- Ev, ahır, helâ duvarlarının iç ve dışlarını senede bir defa badanalamak,
- Her köyün bir başından öbür başına kadar olan yolları taş kaldırımla döşemek,
- Köy mezarlığının köyden ve caddeden uzak bir yerde, suların geldiği tarafta değil, akıp gittiği tarafta olmasına çalışmak ve etrafını duvarla çevirerek içersine hayvan girmesinin önünü almak ve mezarlığa gübre süprüntü dökmemek, herkes mezarlarına iyi bakmak,
- Köyde bir çamaşırlık yapmak,
- Köyde bir hamam yapmak,
- Pazar ve çarşı yerleri yapmak,

B) İsteğe Bağlı İşler

- Köyün sınırı içinde uygun yerlerde ve tepelerde orman yetiştirmek,
- Köyü, kasaba ve komşu köylere bitiştiren yolların iki kenarına ağaç dikmek ve köy sınırı içindeki yabani ağaçları aşılama,
- Köyde ekilip biçilen ve toplanan mahsulâtın veya yapılan eşyanın değeriyle satılabilmesi için köy adına alıcı adam aramak,
- Köy tarla ve bahçelerini sulamak için bütün köye ortaklama ark yapmak,
- Köye ortaklama her türlü ziraat, pulluk, orak, harman makineleri almak,
- Köyde peynir ve yağ yapmak için makine almak,
- Köye ortaklama değirmen yapmak veya getirtmek
- Köylülerin giydiği giysileri köyde dokutmaya çalışmak,
- Köylüden berber yetiştirmek,

B) İsteğe Bağlı İşler

- Köylüden ayakkabıcı yetiştirmek,
- Köylüden nalbant, demirci, arabacı, kalaycı yetiştirmek,
- Ekinden çok gelir almak için yapma gübre getirtmek,
- Köylünün bilgisini artıracak kitap getirtmek,
- Yemek vererek ve para ile köy yoksullarına ve öksüzlere yardım etmek, kimsesiz çocukları sünnet ettirmek ve kızları evlendirmek için yardım etmek ve yoksul cenazelerinin kefen ve diğer benzeri şeylerin tedarikine çalışmak,
- Kazaen yanan veya yıkılan yoksul evlerini bütün köy yardımı ile yapmak,
- Bütün köy için bankadan ödünç para almak ve tarla, bahçe, çift ve tohum almak isteyenlere vermek ve bu paranın her sene borçlarını toplayarak bankaya yatırmak,

B) İsteğe Bağlı İşler

- Köyde güreş, cirit, nişan talimleri gibi köy oyunlarını yaptırmak,
- Kağnıları dört veya iki tekerlekli arabaya çevirmek ve köy parasıyla araba yapacak ve onaracak bir tezgâh açtırıp köy adına idare etmek,
- Her köyde köy sandığından bir ambar yaptırıp bunun bir bölmesine harman zamanında herkesten köy adına mahsullerine göre birer miktar zahire ödünç alınarak konulmak ve bu zahireyi muhtaç köylülere gene köy adına yemeklik veya tohumluk olarak ödünç vermek ve her sene ambarda artan zahireyi yeni mahsul ile değiştirmek,
- Her sene köy adına bir veya daha ziyade tarla ektirerek mahsulünü imece yoluyla biçip elde ettikten ve gelecek sene için tohumu ayırdıktan sonra artanını satarak parasını köy sandığına yatırmak,
- Köy adına iyi cinsten boğa, aygır, teke, koç satın almak,
- Köy korusu olmayan yerlerde koru yetiştirmek,

B) İsteğe Bağlı İşler

Köyde sağlık işlerine bakmak üzere bir sağlık korucusu bulundurmak, yok ise il veya kaza merkezinde açılacak sağlık derslerine adam göndererek yetiştirmek suretiyle köyde istihdam etmek,

- Hükümet tarafından sağlık işlerinde kullanılmak üzere verilecek ilaçları korumak,
- Köye elektrik tesisatı yapmak.

Köylerin gelirlerinin bu görev ve sorumlulukları yerine getirmede yetersiz kalması ve hizmetlerin aksaması nedeniyle Köy Kanunu ile köylüye verilen bu görev ve sorumluluklardan; sağlık, eğitim, tarım, mera, hayvancılık, orman, içme suyu, yol, kanalizasyon ve sosyal yardım hizmetlerine ilişkin görevler zaman içerisinde merkezi idareler tarafından üstlenilmiş ve köylere yönelik bu hizmetlerin büyük bir bölümünün sorumluluğu 3202 sayılı Köye Yönelik Hizmetler Kanunu ve 3202 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile il özel idarelerine verilmiştir.

KAYNAKÇA

- KARAGEL,, D. (2017). Kır Yerleşmeleri Ders Notları. Hatay.
- TANOĞLU, A. (1969). Nüfus ve Yerleşme, İstanbul.
- TOLUN-DENKER, B. (1977). Yerleşme Coğrafyası, Kır Yerleşmeleri, İstanbul Üniv Yay. No: 2275, İstanbul.
- TÜMERTEKİN, E. ve ÖZGÜÇ, N. (2007). Beşeri Coğrafya, İnsan Kültür-Mekan, Çantay Yayınevi, İstanbul.